

запитання. В основі цього методу лежить теорія строковості активів та пасивів, за якою характер активних статей має відповідати характеру пасивних статей, П. В. дає інформацію про співвідношення строків активних та пасивних операцій, а також частково показує, чи виконується нормативна вимога ліквідності, що виражається в забезпеченні допустимого рівня ліквідних активів щодо залучених ресурсів, при умові, що чим більше короткострокове зобов'язання, тим більшого обсягу ліквідних активів воно вимагає.

Характер управління ліквідністю віддзеркалюється у нормативі загальної ліквідності, який визначається відношенням активів банку до його зобов'язань.

З усього викладеного раніше можна зробити висновок, що сутність ліквідності визначається не тільки характеристикою даних про залишки на рахунках банківського балансу, але й спроможністю банку прогнозувати приплив коштів та зміни в структурі активів та пасивів банку, П.С. це розуміють під ліквідністю як «поток». Для прогнозування таких змін застосовуються методи управління активними та пасивними операціями комерційного банку.

Необхідність аналізувати та управляти ліквідністю банку викликана обов'язковим дотриманням вимог НБУ, можливістю прогнозування оптимального узгодження ризиковості операцій комерційного банку та основного сенсу банківської діяльності — отримання прибутку. Загалом це дає змогу контролювати та послаблювати негативний вплив нестабільної ситуації в країні на ліквідність банку сьогодні та в перспективі.

Н. М. Головка

Хмельницький інститут бізнесу

ВПЛИВ РІВНЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА КІНЦЕВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В сучасних умовах господарювання визначення результатів діяльності машинобудівного підприємства пов'язано з проведенням аналізу його фінансового стану.

Основними чинниками фінансового стану підприємств машинобудування є, по-перше, поновлення за рахунок прибутку власного оборотного капіталу і, по-друге, швидкість обертання оборотних засобів. Одночасно важливим показником, в якому

проявляється фінансовий стан, є платоспроможність підприємства. Оборотні засоби являють собою найбільш рухому частину активів підприємства, охоплюючи в своїй єдності як сферу виробництва, так і сферу обігу, що дозволяє зв'язувати матеріальні і фінансові потоки в їх кругообігу.

Співвідношення окремих складових оборотних засобів в загальній їх величині характеризує структуру оборотних засобів. Головною складовою оборотних засобів підприємств машинобудування виступають оборотні виробничі фонди, виробничі запаси. Розглянемо склад оборотних засобів на машинобудівельних підприємствах на схемі.

Слід відзначити, що виробничі запаси не тільки забезпечують виробничий процес необхідними матеріальними ресурсами, але й зумовлюють вплив їх величини на швидкість обертання оборотних засобів і, відповідно, на ефективність виробництва в цілому.

До важливих причин утворення виробничих запасів відносяться незбігання ритмів виробництва і поставок матеріальних ресурсів з ритмом їх споживання. Як правило, споживання здійснюється в більш довший час, який не збігається з часом виробництва і поставок, що і зумовлює необхідність створення виробничих запасів.

Класифікуючи матеріальні запаси слід також відзначити, що властивості і вартість вираження того чи іншого предмету визначають його відношення чи до запасів виробництва, чи до запасів предметів споживання.

При аналізі запасів у виробництві ця класифікація обов'язково повинна враховуватися, так як від чіткості визначення об'єкта дослідження залежать прийняття наступних управлінських рішень (тобто при проведенні аналізу необхідно визначитися, що точно ми аналізуємо — всю величину запасів чи їх окремі види). Виробничі запаси предметів праці являють собою матеріальні ресурси, які знаходяться на складах споживачів чи у сфері виробництва (незалежно від місця зберігання), призначені для використання чи переробки в процесі виробництва, але ще незатребувані ним. При визначенні матеріальних запасів слід враховувати, що порушення виробничого ритму в більшості випадків викликає втрати більші, ніж витрати на їх утримання. Але при умові різкого збільшення обсягів виробництва такі запаси, як болти, гайки, пружини могли б компенсувати необхідність їх закупівлі і

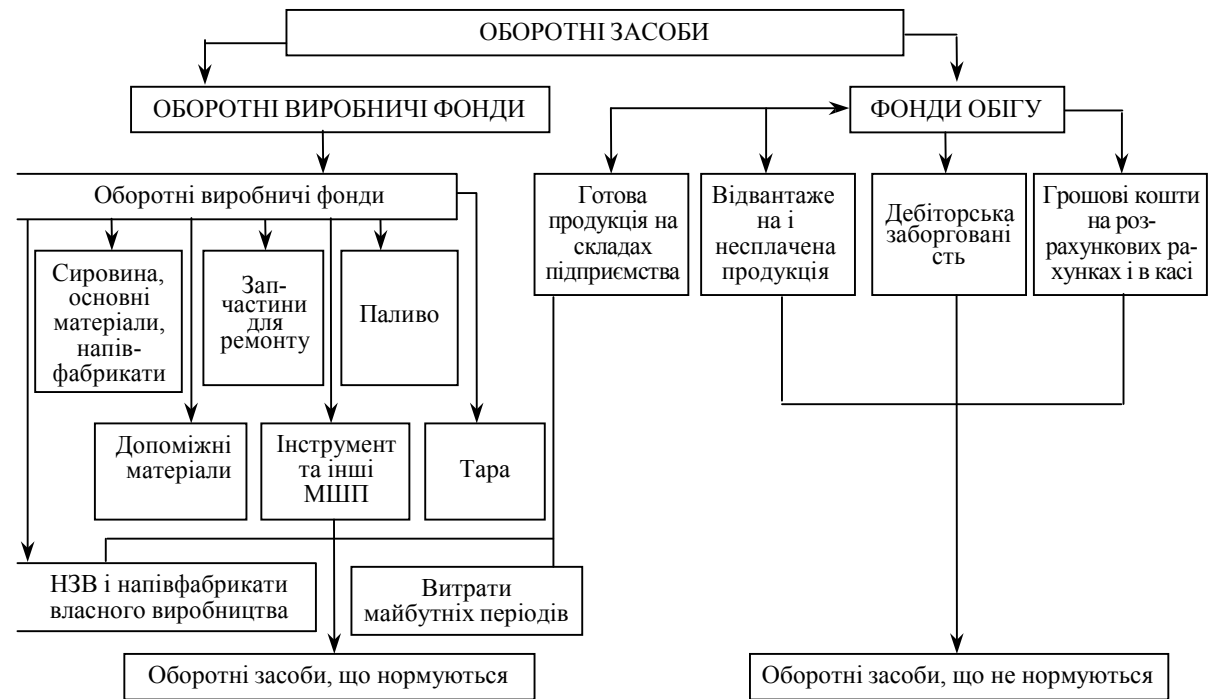

Схема. Склад оборотних засобів на машинобудівельних підприємствах

сприяли б економії коштів. Дотримання оптимальних розмірів запасів сприяє ефективності використання оборотних коштів. Між сумою обігових коштів та показниками оборотності існують тісні зворотні взаємозв'язки. Прискорення оборотності цих коштів сприяє вирішенню фінансових проблем за рахунок використання існуючих внутрішніх резервів підприємства [3].

Для визначення оборотності оборотних коштів використовують такі показники:

1. Кількість оборотів (коефіцієнт оборотності), який розраховують таким чином:

$$K_o = \frac{P}{O}$$

де K_o — кількість оборотів;

P — сума реалізації по собівартості;

O — середня величина обігових коштів.

2. Коефіцієнт завантаження (закріплення) оборотних коштів (K_z), який характеризує суму обігових коштів, яка припадає на 1 грн. реалізованої продукції в оцінці за собівартістю:

$$K_z = \frac{3}{O}, \quad K_z = \frac{1}{K}$$

3. Тривалість одного обороту в днях (D):

$$D = \frac{D}{K_o}$$

де D — кількість днів у розрахунковому періоді (для кварталу — 90 днів, року — 360 днів);

K_o — кількість оборотів обігових коштів.

Формування відповідної суми обігових коштів, а також ефективне їх використання є одним із першочергових завдань керівництва підприємства. Аналіз фінансового стану машинобудівельних підприємств за певний період вимагає з'ясування платоспроможності на підставі сукупності проміжних показників по окремих датах або відносно коротких відрізках часу. Відсутність коштів на кінець дня на розрахунковому рахунку — перша ознака незадовільного фінансового стану підприємства. Якщо при цьому врахувати можливі застарілі борги банкам, кредиторам, бюджету тощо, то негативна оцінка фінансової діяльності, а отже, і фінансового стану підприємства буде однозначною.

При погіршенні фінансового стану підприємства потрібно розрізнити певні його стадії [2]. Відзначимо такі основні стадії погіршення фінансового стану:

- хиткий фінансовий стан (тимчасові, незначні фінансові труднощі);
- скрутний фінансовий стан (регулярна і значна несплата боргів, відсутність вільних грошових коштів);
- критичне погіршення фінансового стану (банкрутство).

Отже, це пов'язано з нестабільністю виробництва та наявністю великої заборгованості, яку підприємство не має змоги сплатити. Фінансові ускладнення найчастіше виникають внаслідок:

- погіршення показників виробничої діяльності;
- накопичення невинуватених (понаднормативних) залишків товарно-матеріальних цінностей на складах підприємства;
- затримки реалізації продукції;
- зниження рентабельності виробництва;
- вилучення коштів у підприємства адміністративним, судовим, податковим чи інфляційним шляхом;
- інші причини (збитки від стихійних лих, зростання конкурентоспроможності закордонних виробників, несподівані банкрутства боржників).

Завершуючи аналіз фінансового стану підприємства, потрібно зосередити увагу на формуванні рекомендацій для подолання фінансових труднощів.

Особливого значення при проведенні аналізу необхідно надавати питанням оцінки ефективності використання оборотних засобів підприємства, стану платіжної дисципліни, ліквідності активів підприємства. Тому поглиблене вивчення цих показників дає можливість визначати тенденції та закономірності, що відбулися протягом звітного періоду на підприємстві, та сприяє прийняттю обґрунтованих рішень в управлінні фінансовою діяльністю підприємства.

Література

1. Мних Е. В., Ференц І. Д. Економічний аналіз: Навч. посіб. — Львів, «Армія України», 2000.
2. Економічний аналіз діяльності промислових підприємств/За ред. С.І. Шкарабана, М. І. Саначова. — Тернопіль, ТАНГ, 1999.
3. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу: Навч. посібн. — К.: Знання-Прес, 2000.

И. А. Голубкова, старший преподаватель
Одесской государственной морской академии